

Izveštaj sa sastanka EMA-e, Tallinn, ESTONIA, 26. - 27. rujna 2014.

Ovogodišnja Skupština EMA-e (Europsko udruženje primalja) održana je u Tallinnu od 26. do 27. rujna u organizaciji Estonske udruga primalja. Predsjednica EMA-e Mervi Jokinen u svoje osobno ime i ime Izvršnog odbora na samom početku zahvalila je organizatorima sastanka i istaknula vidljivost velikih promjena u primaljstvu njihove zemlje u odnosu na 2007. godinu kada su također bile domaćinima sastanka EMA-e. Potom je zaželjela dobrodošlicu, produktivan rad i ugodno dvodnevno druženje svim delegatima. Istaknula je – što između ostalog potvrđuje i brojnost delegata na praškom kongresu ICM-a, na edukacijskoj konferenciji u Maastrichtu te konačno i na ovom sastanku – da su primalje ne samo u Europi, već i na globalnoj razini prepoznate kao vrlo povezane, a primaljske strukovne organizacije najjače su među svim profesija u zdravstvu. Predsjednica Jokinen zaželjela je dobrodošlicu novoj članici EMA-e Udruzi primalja Litve i zemlji promatraču Gruziji.

Predsjednica je napomenula da je Izvršni odbor donio odluku te da će dnevni red ovog sastanka biti promijenjen u odnosu na prijašnje EMA-ine sastanke. Prvi radni dan bio je predviđen za službeni dio sastanka, dok su se drugog dana slušala izlaganja delegata pojedinih zemalja članica, raspravljalo se o tekućim problemima u primaljstvu, a organizirane su i četiri radionice.

Delegati su zamoljeni da ispune upitnik o edukaciji primalja u zemlji iz koje dolaze, koji će kolegici Evi Mantintupi iz Finske poslužiti u istraživačke svrhe.

Sastanku su nazočile primalje 30 različitih udruga primalja iz 25 europskih zemalja. Zbog neodgovornih obveza, uz ispriku, izostale su Norveška, Mađarska i Španjolska.

Službeni dio sastanka video porukom otvorio je ministar socijalnih pitanja Estonije, Urmas Kruuse. U svom govoru istakao je da su estonske primalje u proteklih sedam godina napravile nadasve odličan posao. Trud koji su uložile u primaljstvo bio je isplativ, jer snažnom voljom, zajedništvom, neizmjenim angažmanom svih primalja postignut je postavljeni cilj – neovisno primaljstvo koje je danas vidljivo i priznato u njihovoj zemlji od strane svih profesija u zdravstvu i šire javnosti.

Predsjednica Estonske udruge Pille Teesalu u svom govoru također je pozdravila nazočne delegate udruge primalja. Izložila je iscrpan pregled dostignuća njihove organizacije u pospiješenju maternalne skrbi te osnaživanju primaljske struke od 2007. godine do danas. EMA je tijekom tog razdoblja podržala estonske primalje u procesu izmjena i dopuna zakona o primaljstvu. Izmjenama zakona ženama je omogućeno da same odaberu mjesto poroda i data im je mogućnost da se odluče za primaljsku ili opstetričku skrb u trudnoći i porodu. Uloga primalje u Estoniji danas je u potpunosti priznata: njihova autonomija i mogućnost prakticanja samostalnog primaljstva uskalađena je s Direktivom Europske unije 2013/55/EU i u skladu s temeljnim dokumentima Međunarodne konfederacije primalja (ICM). Udruga primalja Estonije u suradnji s Ministarstvom socijalne politike Estonije donijela je pravne akte koji prepoznaju neovisnu primaljsku skrb: riječ je o aktima Antenatalne skrbi iz 2010.

godine i aktima o Porodu kod kuće iz kolovoza 2014. godine. Time je zakonski regulirana primaljska skrb na svim razinama zdravstvene zaštite.

Nakon uvodnih govora M. Jokinen prikazala je izvješće o aktivnostima EMA-e u proteklom razdoblju. Svojim aktivnostima EMA se zalaže za osnaživanje udruženja primalja, razvoj obrazovnih programa primalja, primaljske prakse i regulative u Europi. Uz mnoge europske udruge primalja, EMA se neprekidno bori za ostvarenje navedenih ciljeva, ponekad s više, a ponekad s manje uspjeha. EMA je uvjeren da se udruge primalja u Europi moraju zajednički suočiti s izazovima u godinama koje dolaze. Kako bi članice EMA-e ostvarile što čvršću povezanost i bile upoznate s različitim situacijama i problemima zemalja članica, upućen je poziv da se članci, radovi te izvješća o radu udruga šalju EMA-i kako bi mogli biti objavljeni na web stranici.

U ovom dijelu sastanka raspravljalo se i o Direktivi EU, točnije o njezinu prijevodu. Pojedini delegati naglasili su da prijevod direktive nije zadovoljavajući u pojedinim dijelovima. Značenje pojedinih točaka posve gubi bit prilikom prevođenja na različite jezike, što se pokazalo velikim problemom u mnogim zemljama članicama EU. Direktiva mora služiti primaljskoj struci u lobiranju i razgovorima s raznim ministarstvima, političarima te vlastima kada se postavlja pitanje implementacije direktive u praksu. Stoga je zaključeno da svaka zemlja članica EMA-e nanovo mora dobro razmotriti dostupne prijevode na službeni jezik svoje zemlji, kako bi se u budućnosti izbjegli mogući nesporazumi.

Nadalje, predsjednica se osvrnula i na projekt EMA-e i ostale četiri profesionalne organizacije (liječnici, stomatolozi, farmaceuti i medicinske sestre) na razini EU o CPD-u (Continuing Professional Development). Sam projekt započeo je u studenom 2013. godine i trajat će do kraja studenog ove godine. Cilj projekta je pronalaženje odgovarajućeg, jedinstvenog modela CPD-a za navedene profesije u zdravstvu na razini EU. Upitnik je u proljeće ove godine odušlan na adrese svih pet profesija, u sve zemlje članice EU, a cilj istoga je steći uvid na koji način određene profesije provode trajno usavršavanje. Ispunjavanjem upitnika Hrvatska komora primalja aktivno je sudjelovala u projektu. Neka od pitanja na koja su se tražili odgovori o CPD-u bila su: je li trajno usavršavanje dobrovoljno ili obavezno, formalno ili neformalno i postoji li konceptualni kontekst. Nakon obrade podataka, prevedena izvješća bit će poslana u Ministarstva zdravlja zemalja članica EU.

Financijsko izvješće 2013-2014. godine iznijela je blagajnica EMA-e Eva Matintupa. Delegati nisu imali pitanja te je izglasano s 24 glasa „za“. Jedini prijedlog za iduću godinu jest razdvajanje financijskih sredstava utrošenih na projekte od sveukupnog financijskog poslovanja.

Rad Nadzornog odbora ove godine, s obzirom na odsustvo članica istog, kolegica Ingele Winklund i Barbare Finderle, preuzele su Mary Higgins i Margaret Carroll iz Irske. Uvidom u račune utvrđeno je da su isti u skladu s financijskim izvješćem blagajnice. U novi Nadzorni odbor izabrane su kolegice Margaret Carroll iz Irske i Lenka Vesela iz Republike Češke.

Franka Cadee iz Nizozemske govorila je o evaluaciji 4. EMA-ine edukacijske konferencije u Maastrichtu održane ove godine. Na samoj konferenciji sudjelovalo je 218 delegata iz

dvadeset zemalja. Predstavljeno je preko dvadeset postera, održane su tri paralelne konferencije i 34 radionice. U evaluaciji konferencija je ocjenjena odličnom i gotovo 80% učesnika vjeruje da će pohoditi i iduću konferenciju.

Jedini prijavljeni kandidat za sljedeću konferenciju koja se planira održati 2016. godine jest RCM (Royal College Of Midwifery) iz Londona, UK. Kolegice Suzanne Tyler i Patricia Gillen naglasile su da RCM predstavlja gotovo 90% primalja u UK. Danas postoji veliki broj izazova u obrazovanju primalja diljem EU, naglasile su kolegice, međutim bez obzira na sve veće izazove, edukacija primalja je značajan čimbenik za stalne promjene u praksi. S 24 glasa „za“ RCM je izglasan za domaćina 5. EMA-ine edukacijske konferencije.

Kolegica Anita Prelec iz Slovenije govorila je o EMA-i i društvenim medijima. Osim web stranice EMA ima i FB stranicu, te aktivan Twitter profil na kojem su i u trenutku održavanja sastanka kolegice ostavljale komentare i izmjenjivale mišljenja. Sve zemlje članice su pozvane da aktivno sudjeluju na FB stranici te u uređivanju web stranice, slanjem fotografija, izvješća s konferencija, proslava i svega što je vezano uz promjene u primaljstvu na nacionalnim razinama.

Prijedlog projekta Twin2twin na razini EU predstavila je kolegica Franka Cadee jedna od začetnica projekta na globalnoj razini. Na prethodnom sastanku EMA-e predloženo je da takav projekt uđe i na prostore EU, s namjerom razmjene iskustva između udruženja u dva pravca istok-zapad te sjever-jug. Planira se da bi iz svakog udruženja sudjelovale tri do četiri primalje: jedna koja se bavi edukacijom primalja, jedna iz udruženja, potom primalja iz regulatornog tijela te primalja iz kliničke prakse. Razuman broj twining partnera je četiri do pet parova. Prijavio se velik broj zemalja istočne Europe, ali nažalost za sada nedostaju partneri razvijenih zemalja. Kolegica Cadee naglasila je da je ključan čimbenik projekta realnost te da se od partnera očekuje potpuna predanost, naime obje strane moraju podjednako sudjelovati u svim aktivnostima projekta. Prije svega udruzi treba pomoći da ojača te pronade način na koji se može promovirati kao udruženje primalja. Ukoliko su primalje uistinu zainteresirane za ovakav projekt, zasigurno će pronaći i organizaciju za suradnju, istaknula je. Delegati su predložili da se na idućoj konferenciji 2016. godine u Londonu organiziraju radionice Twin2twin te da se i na taj način ponudi pomoć slabijim organizacijama koje su tek započele svoj razvoj. Ponovno smo se svi zajedno prisjetili Member Association Capacity Assessment Tool (MACAT) izglasanog 2011. godine u Durbanu te potvrdile kako je upravo ovaj upitnik pomogao mnogim udruženjima u njihovom razvoju i usponu.

Prvog dana godišnje Skupštine EMA-e održani su izbori za tajnicu/ka, blagajnicu/ka, dopredsjednicu/ka i jednu članicu Izvršnog odbora, a sve na temelju javnih natječaja. Jednoglasno su izabrani:

- tajnik Joeri Vermeulen (Belgija)
- blagajnica Eva Matintupa (Finska)
- dopredsjednica Agnes Simon (Francuska)
- članica Izvršnog odbora Maria Cutajar (Malta)

Novoizabrani članovi Izvršnog odbora zahvalili su delegatima na ukazanom povjerenju i pozvali sva udruženja EMA-e na aktivno sudjelovanje u svim vidovima rada ove organizacije, napominjući da se samo zajedničkim snagama dolazi do zadanih ciljeva, jakih organizacija, prepoznavanja primaljstva u javnosti i najvažnije pružanje visoko kvalitetne maternalne skrbi, koja je utemeljena na dokazima.

Usljedile su prezentacije i izglasavanje zemlje domaćina za GM EMA-e 2015. Kandidirale su se Bugarska i Rumunjska. Nako vrlo zanimljivih izlaganja pristupilo se glasovanju, a sljedeća zemlja domaćin je Rumunjska u čijem će se glavnom gradu Bukureštu dogodne održati sastanak. Kolegica Melania Elena Tudose izrazila je svoje zadovoljstvo i vjeru da će održavanje tako velikog sastanka u njezinoj zemlji pomoći u prepoznavanju i promicanju primaljstva kao struke.

Svoju kandidaturu za GM 2016. godine najavile su Finska, Grčka i ponovno Bugarska.

Posljednja točka dnevnog reda, prvog dana sastanka, odnosila se na pitanja udruga članica EMA-e. Kolegica Ute Wron iz Njemačke otvorila je diskusiju o procjeni znanja jezika zemlje domaćina prilikom priznavanja inozemnih stručnih kvalifikacija, migracija i zaposlenja. Navela je da to pitanje u Njemačkoj uzrokuje velike probleme. Naime, inozemna stručna kvalifikacija može biti priznata podnositeljici/u zahtijeva sukladno Direktivi EU, te mnogi dobivaju licencu, no problem nastaje kod zapošljavanja zbog nedovoljnog poznavanja jezika. U raspravu su se uključile i kolegice iz UK, Nizozemske i Francuske. Najniža razina poznavanja jezika koja se zahtijeva jest B2 (prema CEF-u) u govoru i pismu, a istu procjenjuje poslodavac prilikom zapošljavanja. Svi delegati složili su se s činjenicom da ta razina dostaje za nesmetano provođenje zadovoljavajuće primaljske skrbi. Naime, poznavanje jezika u govoru nužno je kako bi se ostvarila potpuna komunikacija s klijenticama i članovima njezine obitelji – jer komunikacija u primaljskoj skrbi ima ključnu važnost – ostalim članovima zdravstvenih timova i drugim suradnicima. Poznavanje jezika u pismu također je neophodno zbog ispunjavanja sveobuhvatne primaljske dokumentacije. Kolegica Wron izrazila je svoju bojazan, da bi u skorijoj budućnosti uslijed manjka primalja u njezinoj državi i povećanoj migraciji primalja iz drugih zemalja članica EU, poslodavci mogli umanjiti trenutačnu razinu poznavanja jezika, čime bi se narušila kvaliteta pružanja primaljske skrbi.

Poseban problem o poznavanju jezika istakle su kolegice iz Švicarske i Luksemburga, gdje se unutar jedne države govori tri, pa čak i više stranih jezika. Nakon duge rasprave delegati su zaključili da udruženja primalja na nacionalnim razinama moraju biti dosljedna i inzistirati od da B2 ostane najniža razina poznavanja jezika zemlje domaćina u kojoj se zapošljavaju primalje iz ostalih govornih područja.

Drugi radni dan je započeo predstavljanjem web stranice Estonske udruge primalja. Njihova web stranica je formirana 1999. godine, a namjenjena je trudnicama, ženama koje planiraju trudnoću, ženama koje traže savjete o kontracepciji, obiteljima s novorođenčadi i dojenčadi. Stranica danas broji 50.000 registriranih korisnika te ima između 80.000 – 100.000 posjeta tjedno.

Na stranici su obrađene teme kao što je kalendar trudnoće (po tjednima i trimestru), porod, postpartalni period, dojenje, novorođenče i dojenče, školsko dijete, očevi, posao, novac, zakonodavstvo, zdravlje, video zapisi koji su po prvi puta stavljeni na stranicu 2012. godine, a danas ih ona sadrži 55. Ove godine započeo je video projekt „Baby diary“ koji obuhvaća treći trimestar trudnoće, porod i prva tri mjeseca nakon poroda. Kolegica Maret Voites navela je da je naposjećeniji dio web stranice onaj s postavljenim pitanjima i odgovorima. Stranica sadrži preko 1800 pitanja (od toga 336 FAQ) upućenih primaljama i drugim suradnicima, te odgovorima. Na pitanja odgovaraju primalje, pedijatri, opstetričari, IBCLC savjetnice za dojenje, logopedi, socijalni radnici i pravnici. Stranica je sponzorirana od Zavoda za zdravstveno osiguranje Estonije i Ministarstva socijalne skrbi Estonije. Najpopularniji dio stranice je Forum na kojem se svakodnevno zabilježi oko 3000 postova. Poseban dio web stranice odnosi se na prodaju odjeće, obuće i reklame, a namjenjen je privatnim osobama i komercijalistima. Stranica, naravno, sadrži i bazu podataka u kojoj su navedeni članci koji govore o primaljskoj skrbi temeljenoj na dokazima. Poseban je odjeljak namjenjen sponzorima i njihovim reklamama, no treba istaknuti da sponzori stranice ne smiju biti kršitelji Međunarodnog pravilnika o marketingu nadomjestaka za majčino mlijeko. Vrijednost ove web stranice za primalje su višestruke:

- Edukacija klijentica i njihovih obitelji
- Pouzdan izvor informacija
- Dostupnost anketa i istraživanja (ciljana skupina)
- Prihodi od sponzorstva i reklamiranja

Ono što treba naglasiti je činjenica da Estonska udruga primalja broji svega 700 članova, te da su unatoč malom broju primalja uspjele održati atraktivnu web stranicu koja im donosi gotovo 60% sveukupnih godišnjih prihoda, a ostala se odnose na članarine. Tim koji održava web stranicu sastoji se od: menadžera, urednika, administratora, menadžera projekta, specijalista za određena područja, 5-8 volontera moderatora foruma, 10-15 specijalista (najviše su zastupljene primalje) koji odgovaraju na postavljena pitanja o primaljskoj skrbi. Treba naglasiti da se većina posla odrađuje volonterski te da svaki član tima radi na svom računalu kod kuće. Delegati su čestitali kolegicama na tako opsežnom i uspješnom projektu, te postojećem entuzijazmu. <http://www.perekoool.ee>

Kao uvod u radionice održano je nekoliko vrlo zanimljivih predavanja.

- Porod kod kuće u četiri zemlje sjeverne Europe (Norveška, Danska, Island i Švedska) Praksa i smjernice. Preliminarni rezultati studije o kućnom porodu u zemljama sjeverne Europe.
- Razvitak standarda primaljske prakse.
- Promjene u politici maternalne skrbi.

Svaki od delegata imao je priliku sudjelovati na dvije radionice, nakon čega su moderatora radionica svim delegatima izložili razmišljanja, stavove i zaključke.

Radionica: Porod kod kuće – moderatora M. Carroll (Irska), E. Blix (Norveška), M. Jokinen (UK)

Situacija o porodima kod kuće u zemljama članicama EU je vrlo šarolika. U nekim je zemljama legalan i postoje nacionalne smjernice, u drugim je legalan, ali nacionalne smjernice ne postoje i naposljetku u manjini zemalja je ilegalan. Pojašnjeno je da porod kod kuće za roditelje nije ilegalan niti u jednoj zemlji, jer jedno od osnovnih ljudskih prava jest pravo na privatnost, a porod je nedvojbeno privatna stvar što nitko niti jednoj ženi ne može osporiti, ali za pružatelje skrbi, bilo da se radi o primaljama, opstetričarima ili liječnicima obiteljske medicine nazočnost porodu kod kuće smatra se ilegalnom. Razmatramo li porod kod kuće s gledišta kompetencija primalje u skladu s Direktivom, zakonima EU te zakonima o primaljstvu, smatra se da je svaka primalja ukoliko je registrirana i ukoliko posjeduje licencu – kompetentna. Kolegice iz Irske navele su da u njihovoj zemlji prije nego što primalja otvori privatnu primaljsku praksu koja obuhvaća i porod kod kuće, mora imati najmanje tri godine radnog iskustva. Smjernice o porodu kod kuće u većini zemalja predložile su udruge primalja, a iste su usvojile nadležne institucije na nacionalnoj razini. Postavlja se pitanje kako mi primalje kao profesionalci gledamo na porod kod kuće? U zemljama gdje ne postoje smjernice na nacionalnoj razini procjena ovisi o primalji, u Nizozemskoj, na primjer, gdje postoje jasne smjernice, primalje su obavezne nazočiti porodu kod kuće čak i u slučaju da se radi o visokorizičnom porodu, a roditeljica je odlučila ne otići u rodilište. Kolegica Cadee, neovisna primalja, kao ključnu točku u tim trenucima navela je informirani odabir. Svakoj majci je cilj roditi zdravo i vitalno novorođenče i ako joj se pomno objasne svi rizici njene odluke, porod kod kuće u rizičnoj trudnoći, sama će odabrati odlazak u rodilište. Također je istakla važnost holističkog i individualnog pristupa te partnerskog odnosa. Kolegice iz Njemačke navele su da su kod njih police osiguranja za neovisne primalje toliko visoke da će mnoge iz tog razloga zatvoriti svoje privatne prakse. Nepobitna je činjenica, istakli su delegati, da će žene rađati kod kuće bez obzira na zakonske regulative i nacionalne smjernice. Stoga svi oni koji sudjeluju u pružanju maternalne skrbi i institucije odgovorne za promjene zakona te osiguravajuće tvrtke, morale bi se pobrinuti da kućni porodi postanu legalni tamo gdje još uvijek nisu i da svaka žena koja donese odluku o porodu kod kuće ima i odgovarajuću skrb. U protivnom, sve više roditeljica donosit će odluku o neasistiranom rađanju što ponekad može biti vrlo rizično. EMA, kao organizacija primalja, podupire svaku kampanju fiziološkog poroda, bez obzira na razinu zdravstvene zaštite na kojoj se on dešava.

Radionica: Razvitak standarda primaljske prakse – moderatori U.Wronn (Njemačka), M.Wille (Švicarska), E. Matintupa (Finska)

Veliki broj članica EMA-e do danas je izradio smjernice, standarde i preporuke koje su priznate na nacionalnim razinama i po kojima se provodi primaljska skrb. Nažalost, kod nas smjernice za sada ne postoje, ali prijeko je potrebno da se u dogledno vrijeme naprave nacionalni standardi primaljske skrbi. Najčešće prepreke s kojima se u izradi smjernica susretala struka na prvom mjestu su manjkava financijska sredstva, a potom i opstetričari. Nakon dugogodišnjeg rada primalje iz Švicarske ovog proljeća izdale su brošuru i smjernice o carskom rezu. Cijela brošura je temeljena na znanstvenim dokazima i smjernicama primaljske skrbi za žene čiji je porod okončan carskim rezom. Kolegica Wille je istaknula da su na samom početku izrade brošure bile uključene samo primalje i opstetričari. Međutim, kako je njihov rad postajao sve produktivniji učešće su zatražili neonatolozi i anesteziolozi.

Zahvaljujući dobroj suradnji multidisciplinarnog tima brošura je doživjela svoje izdanje, ali svega par mjeseci prije izdavanja iste opstetričari su se povukli iz projekta. Unatoč toj činjenici, danas se na nacionalnoj razini primjenjuju smjernice, a brošure je i prevedena na tri jezika: njemački, talijanski i francuski. Primjenjuju ih svi sudionici maternalne skrbi.

Radionica: Promjene u politici maternalne skrbi – moderatori M. Cutajar (Malta), P. Panani (Grčka), A. Simon (Francuska)

Naglašeno je da mi – primalje – moramo biti svjesne da su promjene u politici maternalne skrbi potrebne. No, niti jedna promjena se ne dešava preko noći, već je potrebno mnogo truda i strpljenja. Promjene se dešavaju zahvaljujući istraživanjima i primaljskoj praksi temeljenoj na dokazima. Istraživanja i primaljstvo zasnovano na dokazima je naša moć. Naši suradnici u promjenama politike maternalne skrbi prije svega su naše klijentice, mediji, a vrlo često i političari. Istraživanja i rezultati istraživanja osnažuju primalje te ih motiviraju na promjene. Tijekom ove radionice moderatori su istaknuli kako je, između ostalog, i ekonomska kriza pokrenula promjene u politici maternalne skrbi. Primaljska skrb ne samo da je u većini slučajeva najbolja za ženu i novorođenče, već je i financijski najisplativija, najjeftinija. Mnoštvo promjena u maternalnoj skrbi dogodilo se u Grčkoj uslijed najveće ekonomske krize. Uvelike se smanjio broj carskih rezeva, primalje nadziru fiziološku trudnoću i samostalne su u nadzoru i vođenju fizioloških poroda. Preuzele su skrb o trudnicama, babinjačama i novorođenčadi na razini primarne zdravstvene zaštite, te im je dana mogućnost otvaranja privatne primaljske prakse.

Radionica: Informatički alati E-learning i profesionalna komunikacija – moderatori M. Mahla (Estonija), J. Vermeulen (Belgija), A. Prelec (Slovenija)

Danas se u obrazovnim sustavima, kao i tijekom cjeloživotnog učenja koriste različiti informatički alati. No, postavlja se pitanja koliko često i kada ih treba koristiti? Istaknuto je da one primalje koje su se posvetile edukaciji same moraju iznaći pravi način kontinuiranog obrazovanja, jer dužne su educirati same sebe, kako bi najsuvremenije spoznaje mogle prenijeti svojim studentima. E-učenje je jeftinije, ali postavlja se pitanje njegove učinkovitosti. Često se zaboravlja da je takav oblik učenja samo jedna od metodologija učenja. I sami studenti uočavaju nedostatke e-učenja poput nedostatne komunikacija među studentima, manjkave interakcije, nepostojanja neverbalne komunikacije te mogućnosti pružanja podrške.

Na kraju sastanka predsjednica EMA-e Mervi Jokinen još jednom je zahvalila domaćinu na organizaciji i gostoprimstvu, delegatima na produktivnom radu, te ih pozvala na aktivno sudjelovanje u radu EMA-e.

Suzana Haramina, primalja